

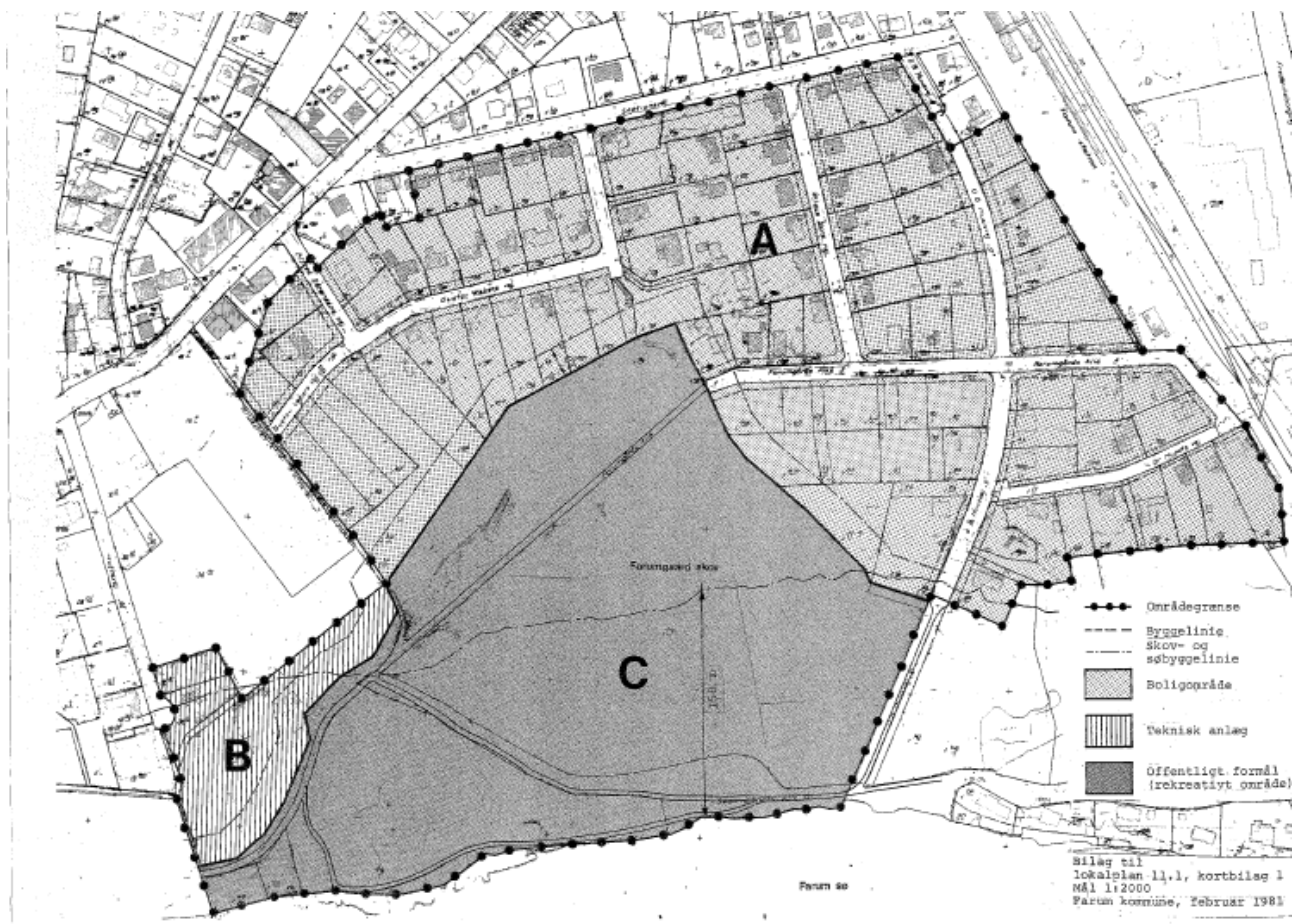
Fredninger i Skovvænget ved Farum Sø

Af Lisbet Heerfordt, Danmarks Naturfredningsforening Furesø.

Når man læser den gældende lokalplan nr.11.1 Bolig- og rekreativt område ved Farumgaard Skov af 14.12.1978, står der i §1 som formål:

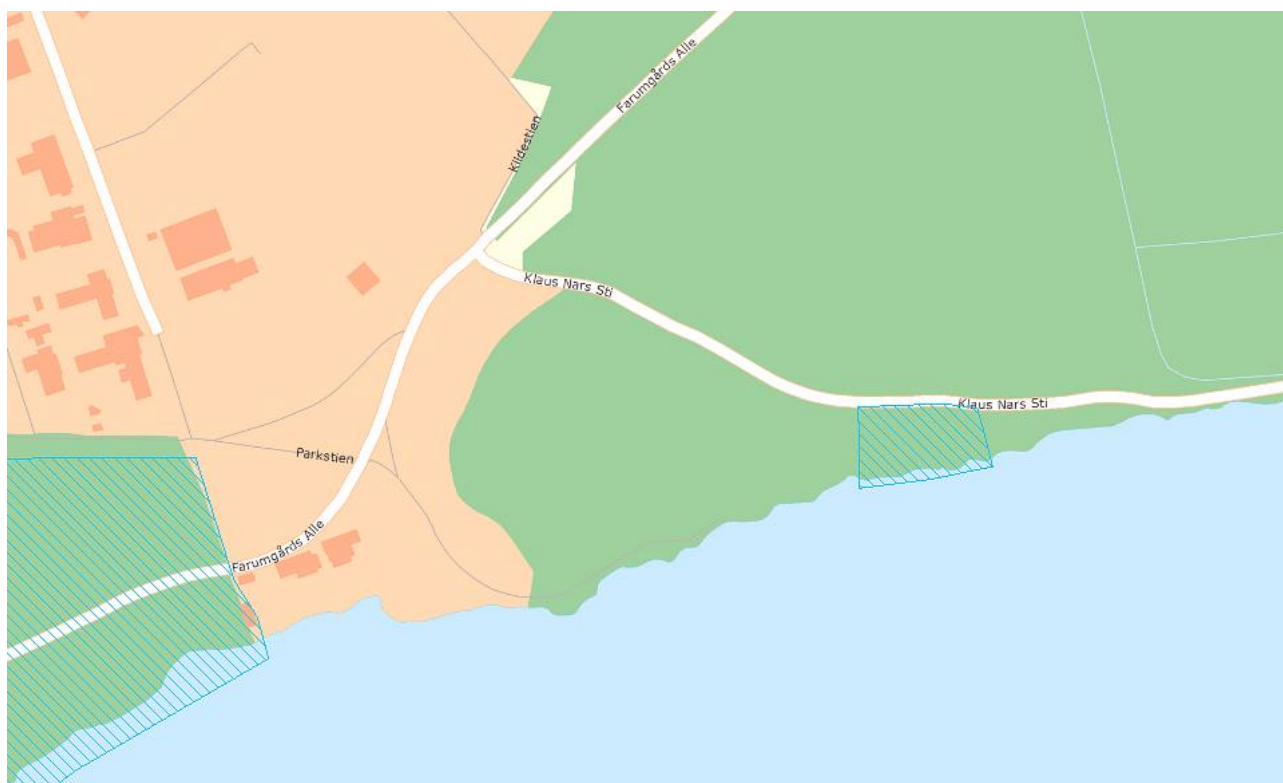
”Lokalplanen fastlægger endvidere Farumgaard Skov til rekreative offentlige formål i overensstemmelse med de fredninger, der er pålagt området”.

Men hvad er det for fredninger, der er pålagt området? Det er slet ikke så enkelt at finde ud af, som man skulle tro. Det område, jeg beskæftiger mig med i det følgende, er delområde C i lokalplan nr. 11.1, som vist på lokalplanens kortbilag 1. Området hedder Farumgaard skov eller Skovvænget.

I 1999 søgte Farum Kommune Fredningsnævnet om tilladelse til at stykke 81 m² fra matr.nr. 1fq og overføre dem til matr.nr. 1iø. I Fredningsnævnet for Frederiksborg Amts afgørelse af 16.9.1999 står der: "Ejendommen matr.nr. 1fq Farumgård, Farum er omfattet af deklaration om fredning af 4. februar 1949, tinglyst den 11. februar 1949. Herefter er blandt andet udstykning og salg af ejendommen ikke tilladt".

Men et opslag på Miljøportalen (www.miljoportal.dk/myndighed/Arealinformation) viser kun én fredning i Skovvænget. Den omfatter matr.nr. 1cl og 34a, Farumgård, Farum og er skraveret direkte syd for Klaus Nars Sti på nedenstående kort. Jeg vil i det følgende uddybe, hvad det er for fredninger, der er pålagt området, og hvorfor kun én af disse er vist på Miljøportalen.

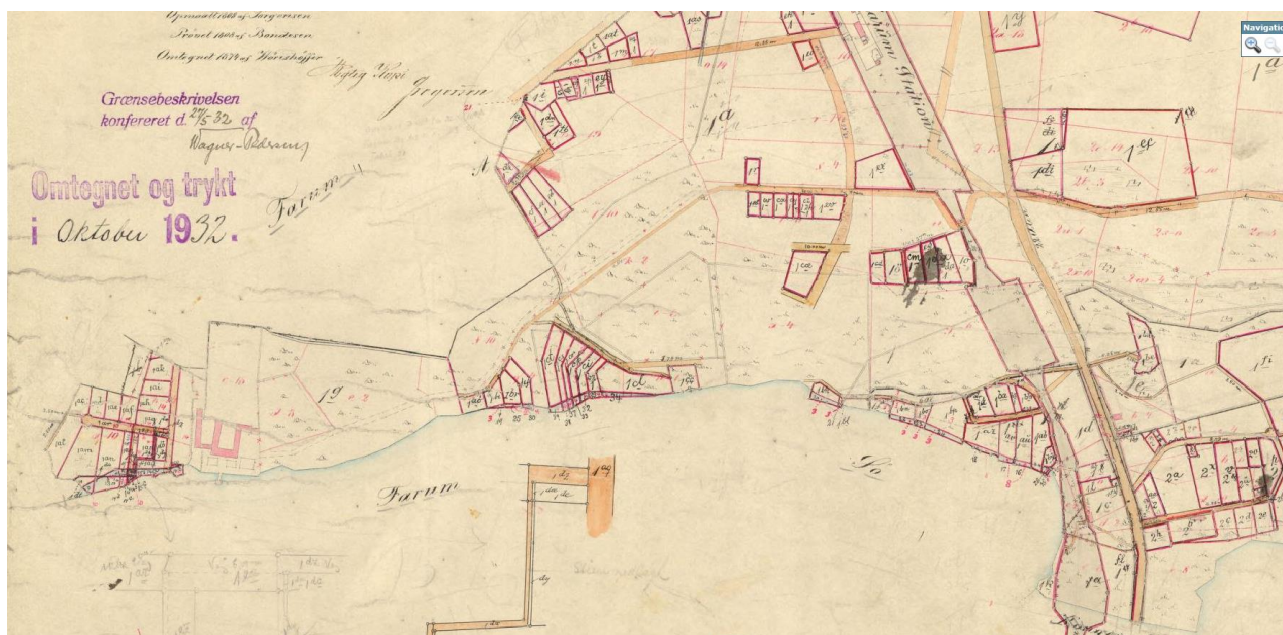
Den første naturfredningslov er fra 1917, hvor de første naturfredningsnævn også blev nedsat. I tiden frem til ændringen af naturfredningsloven i 1969 tegner der sig et broget billede af fredninger, hvor fredning både kunne ske ved en fredningskendelse truffet af et fredningsnævn, men også kunne ske ved forskellige typer af deklarationer. Fx i forbindelse med overdragelse af en ejendom kunne der i skødet tinglyses fredningslignende bestemmelser. Hvis det af en tinglyst deklaration fremgår, at et fredningsnævn er påtaleberettiget, er der tale om en såkaldt A-deklaration, der stadig i dag har retsvirkning som en fredning efter naturfredningsloven. Hvis der derimod ikke er en fredningsmyndighed, der er påtaleberettiget, er der tale om en såkaldt B-deklaration, der ikke har status som en fredning efter naturfredningsloven. Det kan i nogle tilfælde være kompliceret at afgøre, hvilken status en fredning fra før 1969 har. (Kilde: Overfredningsnævnet orienterer nr. 390).

Efter ændringen af naturfredningsloven i 1969 er alle fredninger sket ved en kendelse fra et naturfredningsnævn. De fredninger, der er pålagt Skovvænget, stammer alle fra tiden før 1969 og er deklarationsfredninger.

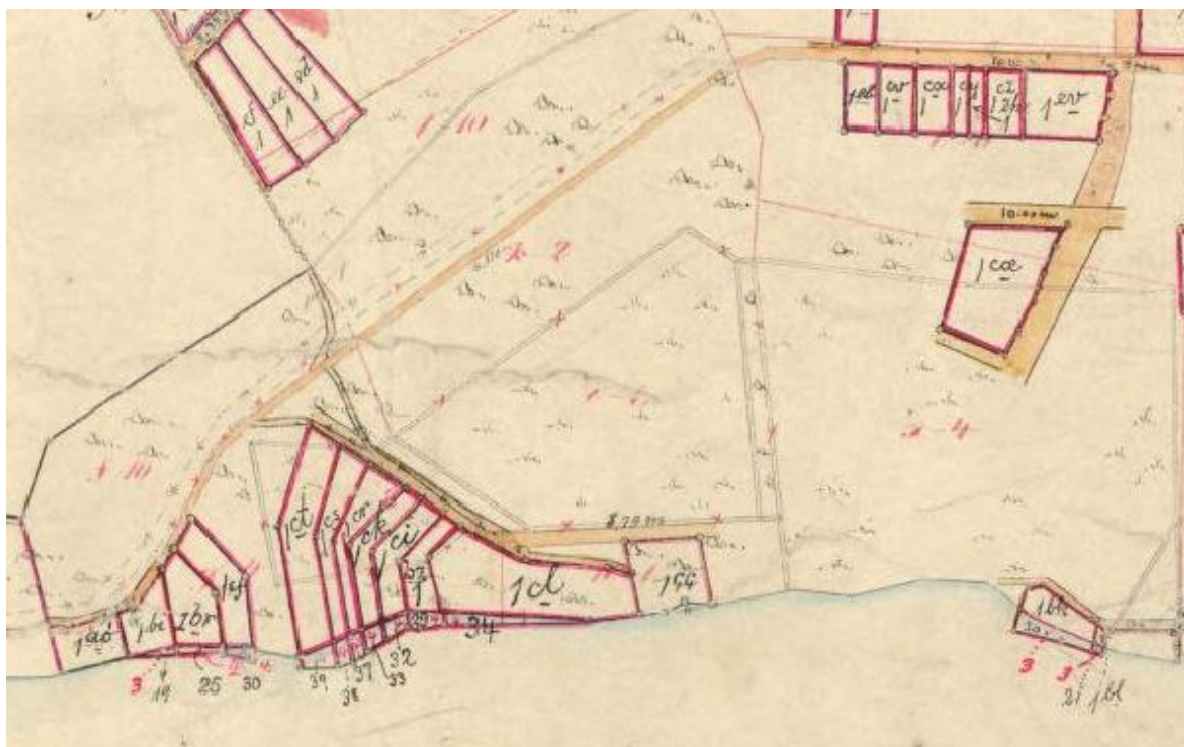
Før 1900 var Skovvænget ejet af Farumgård, og var en del af den store matrikel 1a, der var skov, mose, eng og marker. I årene efter 1900 udstykkede Farumgård matr.nr. 1a og solgte en række matrikler fra. I 1905 blev matr.nr. 1f solgt fra som en stor parcel, som siden gradvist er udstykket i en række parceller i den østlige ende af Skovvængets Alle. I henholdsvis 1914 og 1916 blev 1aø og 1bi

udstykket fra matr.nr. 1a. 1917-1919 blev matr.nr. 1br og 25, 1bz og 29, 1cf og 30, 32, 1ck og 33, 1ci og 32, 1cl og 34, 1cr og 37, 1cs og 38, 1ct og 39, alle tilhørende ejerlauget Farumgård, Farum udstykket og solgt, hvorefter der blev bygget på flere af matriklerne. (Kilde: www.tinglysning.dk, indscannede dokumenter 15_F_375 og 15_N_511).

På nedenstående matrikelkort for perioden 1874 til 1932 ses nogle af de første matrikler, der blev udstykket fra matr.nr. 1a Farumgård, Farum. (Kilde: Historiske kort på nettet, www.hkpn.gds.dk).

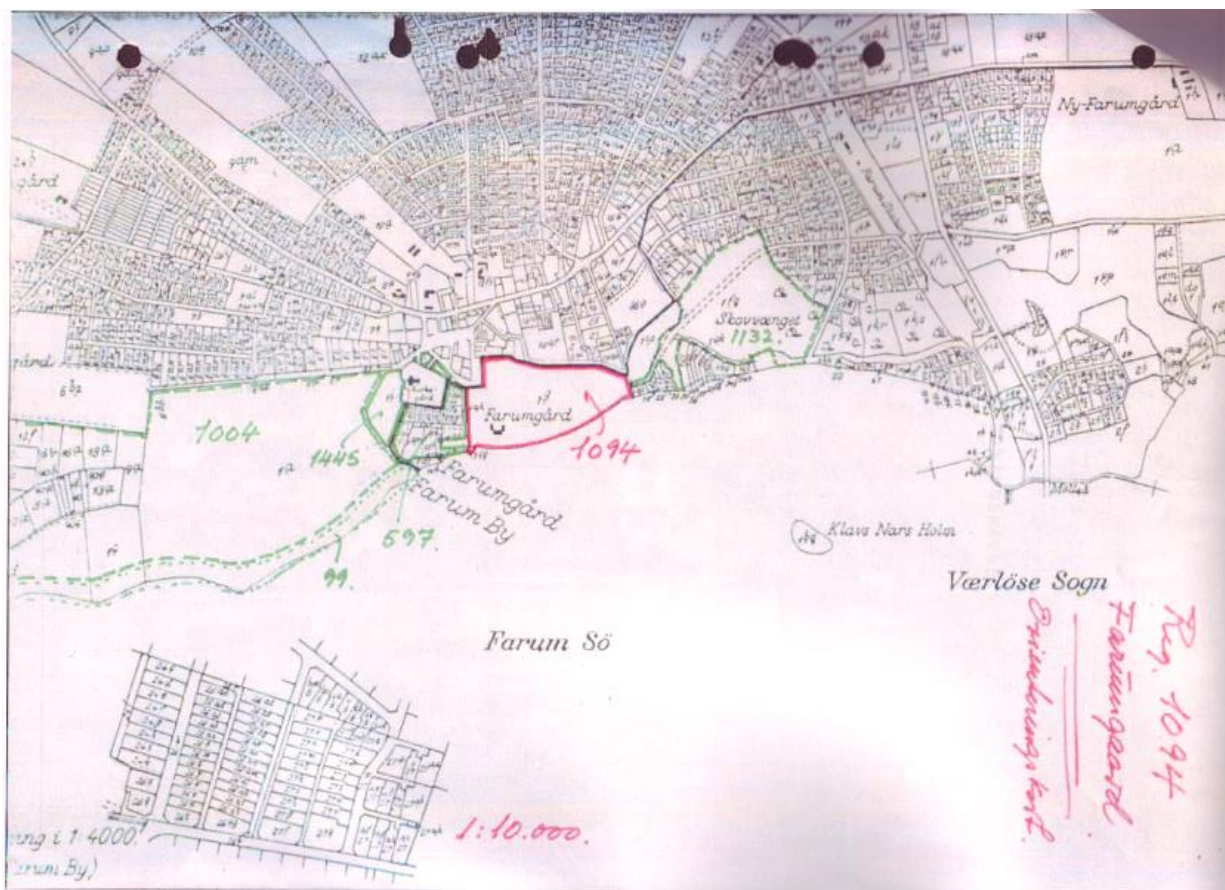
Forstørret:

I perioden 1932-1955 fortsatte udstykningerne. Bl.a. blev matr.nr. 1cl og 34 delt i 1cl og 34a og 1kc og 34b og 1fq og 1iø opstod som rester af den udstykkede matr.nr 1a. Nedenstående matrikelkort fra perioden 1932-1955 viser med rødt de matrikelære ændringer, der skete i denne periode,

A detailed historical map of Farum, showing a river, a railway line, and numerous land parcels with handwritten labels and numbers. The map is oriented with North at the top. The river, labeled '19' in the bottom left, flows from the bottom left towards the center. A railway line, labeled '19' in the bottom left, runs horizontally across the middle. The map is divided into many small, irregular parcels, many of which are labeled with numbers (e.g., 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100) and letters (e.g., a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z). The word 'Farum' is written in the top left corner. The map is drawn on aged, yellowed paper with red ink for the parcel boundaries and black ink for the labels and numbers.

Fredningen er vist på nedenstående kort som reg.nr. 1132.

Matriklen pålægges nedenstående bestemmelser, der tinglyses 28.2.1934. Fra bestemmelserne er undtaget de solgte grunde, mens det hidtil "fredede areal" ved søen medfølger. Fredningen strækker sig således på to strækninger helt ned til søbredden.

6.

Der paalægges det overdragne Matr.Nr. lfg følgende Servituter, der lyses og noteres som servitutstiftende forud for al Pante-gæld :

- Udstykning og Salg af det overdragne eller nogen Del deref maa aldrig finde Sted.
- Skovbevoxningen, herunder Farumgaard Allé fredes, saaledes at den kun forstlige nødvendige Hugst finder Sted.
- Arealet henligger til offentlig Færdsel efter nærmere af Kommunen fastsatte Regler.
- Ingen Jagt maa finde Sted uden den til Regulering af Dyrebe-standen nødvendige, herunder Indskrænkning af Antallet paa Skadedyr.

Paataleretten tilkommer Ejeren af Matr.Nr. 1a Farumgaard samt Farum Sogneraad og Ejerne af ~~de~~ tilstødende Parceller.

Farum den 15. Novbr. 1933.-

J. Jespersen Chr. Møller Gerog H. Jensen Vald. Nielsen
Fmd. Niels Nielsen M. Hansen. Jørgen Madsen.

Farum den 31. Januar 1934.

Som Egtfælle
Fr. Kjeldsen

Som Sælger
Oda Kjeldsen.

Fredningen fra 1932 er en deklarationsfredning, der er tinglyst i et skøde. Skødet er underskrevet den 31. januar 1934 og tinglyst den 28. februar 1934. Påtaleberettigede er Farum Sogneråd, ejeren af matr.nr. 1a og ejere af tilstødende parceller, men ikke nogen fredningsmyndighed. Der er således tale om en B-deklaration.

Farum Sogneråd fortsætter med at opkøbe jord. Der ligger en tinglyst deklaration fra 30 maj 1934, hvor Farum Kommune opkøber en del af søbredden fra matr.nr. 1a. Det er en deklaration, der sikrer offentlighedens færdsel. 140 m² bredareal, lægges ind under matr.nr. 1fq. (Kilde: www.tinglysning.dk, dokumenter 15_F_375, side 69). Landbrugsministeriet er påtaleberettiget, så der er tale om en B-deklaration. Deklarationens ordlyd ses nedenfor.

Sogneraadet for Farum Kommune, der har erhvervet en Parcel af Matr.Nr. 1a Farumgaard, Farum Sogn, under hvilken Parcel agtes henlagt et fra Farum Sø tilgroet Areal, stort 140 m², erklærer herved bindende for Sogneraadet og senere Ejere af Parcelen, at Grænsen mellem nævnte Parcel og den Staten tilhørende Farum Sø er den nuværende Søgrænse. Denne maa ingensinde ændres ved Foranstaltninger fra Ejerens Side, saaledes navnlig ikke ved Opfyldning i Søen.

Den til enhver Tid værende Ejer af Parcelen er pligtig at give Offentligheden Adgang til gaaende Færdsel og Ophold langs Søens Bred.

Nærværende Deklaration, der efter sket Udstykning paa Sogneraadets Bekostning vil være at lyse paa den ovennævnte af Farum Kommune erhvervede Parcel med Tilvækstareal, maa ikke udslettes uden Landbrugsministeriets Samtykke.

Landbrugsministeriet er paataleberettiget.

Farum, den 11. Januar 1933.

Farum Sogneraad, Farum.

sign. Jespersen.
Fmd.

Den 31.3.1942 bliver der lyst en fredningsplan for en del af området. Fredningsplanen bliver lyst i henhold til lov nr. 140 af 7. maj 1937, §31. Fredningsplanen har til formål at muliggøre Stianlæg nr. 6 fra Farum til Buresø. Fredningsplanen omfatter bl.a. matriklerne 1ct og 39, 1cs og 38, 1cr og 37, 1ck og 33, 1ci og 32, 1cf og 30, 1bz og 29, 1br og 25. "Indtil fredning af de under fredningsplanen inddragne områder er gennemført eller endeligt opgivet, hvorom bekendtgørelse indrykkes i Statstidende, må vedkommende arealer ikke uden Overfredningsnævnets tilladelse forandres. (Kilde: www.tinglysning.dk, indscannede dokumenter 15_F_375). I forbindelse med anlægget af Sti nr. 6 erhvervede staten det med blå skraverede område på nedenstående kort. Matr.nr. 1cc indgår i stianlægget.

På en liste fra 1947 over hvilke matrikler, der blev berørt af erstatningsberegningen i forbindelse med stianlægget, er matr.nr. 1fq medtaget. (Kilde: www.tinglysning.dk, indscannede dokumenter 15_A_243). Selve stianlæg nr. 6 udmatrikuleres som matr. nr. 7000d.

11. februar 1949 blev der tinglyst en deklarationsfredning af fire matrikler: 1cl og 34 a samt af 1 kc og 34 b. Afgrænsningen fremgår af nedenstående kort. Matr. nr. 1 cl og 34 a bliver på dette tidspunkt købt af Farum Sogneråd. 1kc og 34b er i privat eje og købes først af kommunen i 1968. Fred-

ningsdeklarationen har følgende indhold: (Kilde: www.tinglysning.dk , indscannede dokumenter 15_F_375, side 72).

D e k l a r a t i o n .

Sognerådet indgår herved på at overholde følgende bestemmelser:

- a. Udstykning og salg af ejendommen må aldrig finde sted,
- b. Skovbevoksningen, herunder Farungårds alle fredes, således at kun den forestlig nødvendige hugst finder sted.
- c. Arealet henligger til offentlig færdsel efter nærmere af kommunen fastsatte regler.
- d. Ingen jagt må finde sted uden den til regulering af dyrestanden nødvendig, herunder indskrænkning af antallet på skadedyr.

Påtaleberettigede overfor krænkelse af de ved nærværende deklaration nævnte forpligtelser er overfredningsnævnet.

Dekla. at oven tinglyses forud for pantegæld.

Om de ejendommen påhvillende pantebehæftelser, servitut og andre byrder henvises til ejendommens blad i tingbogen.

Farum sogneråd, den 4. februar 1949

sign. J. Jespersen. sign. Helge Hansen. sign. Jørgen Madsen
Fmd.

sign. Erik Duun sign. Svend Rasmussen. sign. H.W. Farnø

sign. A. Westergaard. sign. Hans Hansen.

Påtaleberettiget i forhold til deklarationsfredningen er overfredningsnævnet. Da fredningen er fra før 1.10.1969, er der tale om en A-deklaration.

Jeg lægger mærke til, at formuleringen af fredningen i fredningsdeklarationen, der gælder for 1 cl og 34 a samt for 1 kc og 34 b fra 11.2.49 er fuldstændig enslydende med formuleringen i servitutfredningen af 1 fq fra 1932. Deklarationen omtaler selve Farungårds Alle, som jo bekendt ikke går gennem de 4 matrikler, men ligger i den del af matrikel nr. 1 fq, der blev fredet i 1932. Ejeren af 1 kc og 34 b har tiltrådt den fælles deklaration. Deklarationsfredningen af 1 cl og 34 a er med på Miljøportalen. Det undrer mig, at deklarationens ordlyd delvis omhandler en matrikel, som deklarationen ikke er tinglyst på. Deklarationsfredningen af 1 kc og 34 b er ikke med på Miljøportalen.

Nedenstående uautoriserede fredningskort viser markeret med gult deklarationsfredningen af 1 fq fra 1934, markeret med blå matr.nr. 1cc samt et tilstødende bredareal, der blev erhvervet af staten i

ARUM SØ

1:4000

ERHVERVET SOM STIGEREALER
AF STATSMINISTERIET
I FORBUNDLE MED STI NO. 6.
SE BLIX' KASSE: STI NO. 6
LÆG 2-FÆLLESANLÆG.
PLAN: FA. SKRIF. 5/7. 7/8. 1152 og 1116.
HANS HOLM RYGS. 1116-1

U A U T O R I S E R E T

8

29.8.1969 er der tinglyst en deklaration om fredning af opgrødearealer, der ligger ud for 1 cr og 1 kc. Påtaleberettiget er landbrugsministeriet og Fredningsnævnet for Frederiksborg amt. Da fredningen er fra før 1.10.1969 er der tale om en A-deklaration.

Farum Kano- og Kajakklub havde på matr.nr. 1bz et klubhus og en kanoplads. Da kommunen i 1968 købte matr.nr. 1kc og 34 b, blev klubhuset revet ned, og klubben benyttede i perioden frem til omkring 1980 et sommerhus der lå på matr.nr. 1kc, indtil klubben i 1981 blev flyttet til Skallepan-den. Alle de etablerede huse på matr.nr. 1fq blev revet ned, og der blev etableret offentlig adgang ad en sti langs søbredden.

Spørgsmålet om A- og B-deklarationer

Jeg har spurgt Miljøstyrelsens fredningsregister ved Jørgen Heinemeier, hvad kriterierne for at vise en deklarationsfredning på Miljøportalen er. Jeg har fået det svar, at deklarationsfredninger, hvor fredningsnævnet er påtaleberettiget (såkaldte A-deklarationer) kan vises på Miljøportalen mens deklarationer, hvor fredningsnævnet ikke har påtaleret (såkaldte B-deklarationer) ikke kan vises på Miljøportalen. Nedenstående klip fra Overfredningsnævnet orienterer nr. 390 uddyber, at deklarationer fra før 1.10.1969 kan være A-deklarationer og deklarationer fra efter dette tidspunkt ikke kan. Svaret er modtaget pr. mail den 12.2.2018.

390. Deklarationer (fravigelser, op-
hævelse, påtaleret).

På fredningsdommermødet i nov 1987 blev givet en redegørelse for forskellige spørgsmål, der jævnlig opstår vedr deklarerationer i relation til nfl:

På grundlag af nfl må der sondres mellem A) "fredningserstattende" deklarerationer (servitutter) og B) deklarerationer (servitutter) oprettet til opfyldelse af vilkår for en konkret tilladelse/dispensation. Grunden hertil er, at nfl indeholder særlige regler for A-deklarerationer.

A. Når der kan tales om "fredningserstattende" deklarerationer, skyldes det, at der indtil nfl af 1969 kunne ske fredning med retsvirkninger efter loven enten ved kendelse eller "ved overenskomst, der tilføres nævnets protokol" (1917-lovens § 7 og 1937-lovens § 11), og at § 2 i den lov fra 1978, som ændrede 1969-loven, taler om "fredningskendelser og -deklarerationer efter den tidligere lovgivning samt overenskomster om fredning, indgået for FN", ligesom ændringslovens § 3 taler om "fredningskendelser, -overenskomster, -deklarerationer o lign". Typiske eksempler på A-deklarerationer er de ca 2.000 Exner-fredninger omkring kirker.

A-deklarerationernes indhold er "fredningsbestemmelser" i den forstand, hvori nugældende nfl anvender dette ord. FN kan tillade dem fraveget efter § 34 med klageadgang til OFN, men videregående afvigelse og hel eller delvis ophævelse kræver rejsning af ny fredningssag, jfr § 34 a. Overtrædel-

ser er strafbare efter § 66, stk 1, nr 2, og ejendommens ejer har lovliggørelsespligt efter § 67. Amsrådet/hovedstadsrådet har efter § 62 pligt til at påse overholdelsen og til at søge et ulovligt (deklarationsstridigt) forhold lovliggjort.

§ 2, stk 3 i ændringsloven af 1978 har ophævet bestemmelser om påtaleret i A-deklarerationer. Det gælder alle påtaleretsbestemmelser, f eks for DN og i Exner-fredninger den hyppigt sete påtaleret for menighedsrådet, jfr optagelse 255-8/84. Påtaleretten efter deklarerationens egen bestemmelse herom er afløst af amsrådets/hovedstadsrådets tilsynspligt efter § 62. Den hidtil påtaleberettigede bør/skal høres af FN under behandlingen af en dispensationssag (§ 22, stk 1, nr 3, og analogien af nr 2, i forretningsorden for FN), men har kun klageret efter reglerne i nfl § 34, stk 2. Et menighedsråd har således ikke klageret, men Kirkeministeriet har.

Der må gøres en enkelt modifikation til forrige afsnit: Der forekommer eksempler på, at en A-deklareration også har et rent privatretligt indhold. F eks kan deklarerationen muliggøre udstykning/bebyggelse i en del af deklarerationsområdet og indeholde nabobeskyttelsesregler med påtaleret for en grundejerforening eller for de enkelte ejere. Denne "privatretlige påtaleret" må fmlt anses for fortsat bestående.

B. Der er tidligere ofte oprettet deklarerationer med baggrund i konkrete tilladelser, som typisk FN eller de daværende fredningsplanudvalg (FPU) har meddelt. F eks kan skovbyggelinien have givet anledning til, at FN fik en udstykningsplan forelagt og gav tilladelse til den kommende bebyggelse på

(Citat slut.)

For fredningerne i Skovvænget betyder ovenstående, at fredningsdeklarerationen på matr.nr. 1cl og 34a er en såkaldt A-deklareration eller en "Fredningserstattende" deklareration, der kan vises på Miljøportalen, idet den er fra perioden før 1.10.1969 og overfredningsnævnet var påtaleberettiget. Fredningsdeklarerationen på matr.nr. 1fq fra 28.2.1934 er derimod en såkaldt B-deklareration, der ikke kan vises på Miljøportalen, da Fredningsnævnet ikke er påtaleberettiget.

I 1979 blev matriklerne 1cl og 34 nedlagt som selvstændige matrikler og blev slået sammen med 1fq. Hvilke fredningsdeklarerationer gælder efter matrikelsammenlægningen?

Farum Kommune udarbejdede efter opkøbene i Skovvænget lokalplan nr.11.1 Bolig- og rekreativt område ved Farumgaard Skov af 14.12.1978 omfattende Skovvænget og tilstødende boligområder.

Efter lokalplanens vedtagelse blev matriklerne ved søbredden lagt sammen med matr.nr. 1fq. Matr.nr. 1cl og 34a blev således den 18.5.1979 lagt sammen med 1fq. Spørgsmålet er så, hvad der gælder efter matrikelsammenlægningen.

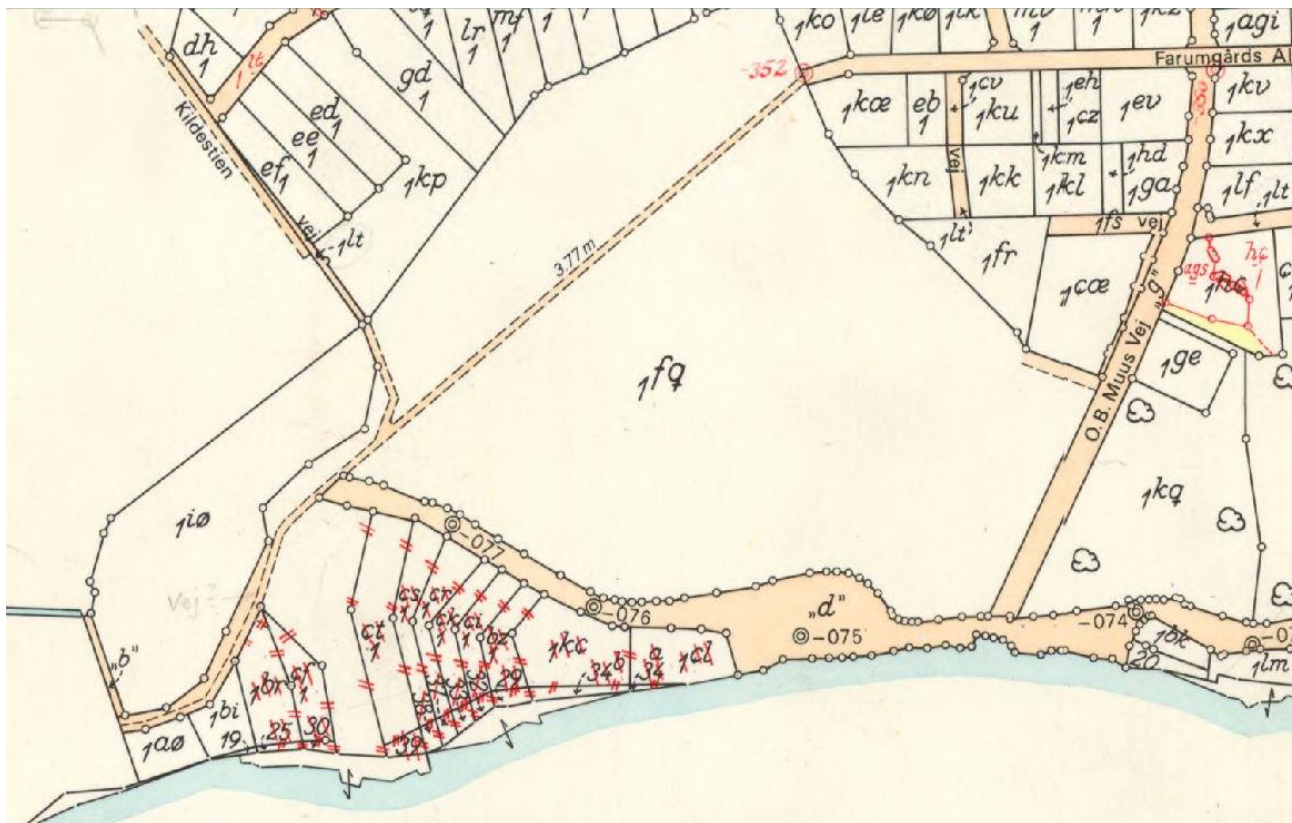
Til dette spørgsmål har Jørgen Heinemeier 23.3.2018 svaret, at mens f.eks. pantehæftelser ved sammenlægning af matrikler følger med, så samtlige hæftelser kommer til at være gældende for hele den sammenlagte matrikel, så gælder det ikke for fredninger.

Ved sammenlægning af matrikler fortsætter fredninger med kun at gælde for det område, de oprindeligt omfattede, også selvom den oprindelige matrikel er udtaget af matriklen og sammenlagt med en anden.

For fredningerne i Skovvænget betyder det, at af det areal, der nu udgør matr.nr. 1fq er det kun en mindre del, nemlig den tidligere 1cl og 34a, der kan vises på Miljøportalen. Jeg har ikke noget svar hvad angår de tidligere matrikler 1ck og 34b, og heller ikke for det arealer, der ligger ud for 1 cr og 1 kc.

Det er bemærkelsesværdigt, at Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt den 16.9.1999 meddelte dispensation til at overføre en del af matr.nr. 1fq til matr.nr. 1 iø Farumgård, Farum. I tilladelsen står der: "Ejendommen matr.nr. 1fq Farumgård, Farum er omfattet af deklaration om fredning af 4. februar 1949, tinglyst den 11. februar 1949. Herefter er bl.a. udstykning og salg af ejendommen ikke tilladt". Fredningsnævnet har således i 1999 i en afgørelse lagt til grund, at deklarationsfredningen fra 11. februar 1949 gælder for matr.nr. 1fq, og specifikt, at den gælder for det areal, der overføres til 1 iø.

Fredningen af matr.nr. 1cl og 34a er en del af Mølleåfredningerne, hvoraf mange både i Øvre og Nedre Mølleådal er "fredningserstattende" A-deklarationer fra før 1969. Matriklens placering ses på nedenstående matrikelkort for perioden 1977-1995, der også viser forløbet af Bastrupstien, sti nr. 6, der løber fra Fiskebæk til Bastrup Sø og udvides til et større areal med offentlig færdsel på bredden af Farum Sø. Stien er ikke fredet, men er eksproprieret som offentlig tilgængeligt stianlæg. Kortet nedenfor viser sammenlægningen af matrikler, der skete i 1979.

Sammenfatning

Sammenfattende kan det siges, at der i 1979 er sket en sammenlægning af et større antal matrikler til den nuværende matrikel 1f9 Farumgård, Farum. Inden for denne matrikel gælder der en række forskellige fredningsbestemmelser. Hver af fredningsbestemmelserne gælder kun for den del af matr.nr. 1f9, de er tinglyst på.

Ved deklaration af 28.2.1934 har den daværende Farum Kommune tinglyst en fredning af den daværende matrikel 1f9.

Ved deklaration af 30 maj 1934, hvor Farum Kommune opkøber en del af søbredden fra matr.nr. 1a, sikres offentlighedens færdsel på 140 m² bredareal. Jeg har ikke kunnet finde placeringen af dette areal. Muligvis drejer det sig om det vestlige af de to opgrødearealer på ovenstående kort.

Ved deklaration af 11.2.1949 har den daværende Farum Kommunen tinglyst en fredning, der gælder for 1cl og 34a samt for 1kc og 34b.

Ved deklaration af 29.8.1969 er der tinglyst en deklaration om fredning af opgrødearealer, der ligger ud for matr.nr. 1 cr og 1 kc. Muligvis drejer det sig om det østlige af de to opgrødearealer på ovenstående kort.

Af disse fredninger vurderer Miljøstyrelsens Fredningsregister, at kun deklarationen af matr.nr. 1cl og 34a er en A-deklaration, der kan vises på Miljøportalen.

15. april 2018.